

Boekverslag Nederlands Het diner door Herman Koch

Boekverslag door een scholier

6566 woorden

8 jaar geleden

320 keer beoordeeld

Auteur	Herman Koch
Genre	Psychologische roman
Eerste uitgave	2009
Vak	Nederlands

1. Praktische gegevens

Titel: "Het Diner"

Auteur: Herman Koch

Jaar van uitgave: 2009

Gelezen druk: tiende druk

Datum leesverslag: woensdag 13 oktober 2010

2. Inhoud en opbouw

Typering

"Het Diner" is een psychologische roman. De nadruk van het boek wordt voornamelijk gelegd op waarom dingen gebeuren, welke gebeurtenissen daaraan voorafgingen en wat mensen er toe brengt om de keuzes te maken die ze maken. Dit is een heel belangrijk aspect van het boek, omdat het een onderliggende boodschap mee geeft. In eerste instantie trek je conclusies naar aanleiding van de gebeurtenissen ('wat verkeerd dat die twee jongens van vijftien een zwerver in de fik steken'), maar naarmate het verhaal vordert en je de achtergrond te weten komt ga je het verhaal vanuit een ander perspectief bekijken. Zo langzamerhand kom je erachter dat de vader van één van de jongens in het verleden en in bijzijn van zijn zoon mensen heeft geslagen, of bedreigd heeft dat te doen. Het wordt nooit gezegd in het boek, maar toch begrijp je dat dit te maken heeft met hoe zijn zoon vergelijkbare dingen heeft kunnen doen. Het is grappig om te zien hoe vaak je in het boek denkt: 'wat zal ik doen in zo'n situatie?'. Dit vind ik ook typerend voor een psychologische roman, omdat je de gedachten en situaties op jezelf betreft.

Samenvatting

Paul Lohman en zijn vrouw Claire gaan een avond dineren met de broer van Paul, Serge, en zijn vrouw Babette. Serge is minister-president kandidaat en naar alle waarschijnlijkheid zal hij de verkiezingen winnen, die over zeven maanden plaats vinden. Zij spreken af in een chique restaurant waarvan de naam niet wordt genoemd met als reden om over hun kinderen te praten. Deze reden is niet uitgesproken, maar ze weten het allemaal. Het tegenovergestelde gebeurt. Zij begroeten elkaar, hebben het over alledaagse dingen als films maar zeker niet

over hun kinderen. Bij Paul, de verteller van het verhaal, lopen de spanningen hoog op. Het restaurant is naar zijn mening te chique, de garant doet alles te perfect en Serge probeert in zijn normale praatjes zelfs zijn campagne te verwerken. Paul weet zeker dat het een drama wordt. Hij gaat naar het toilet en als hij terugkomt is de toon gezet. Babette huilt en verdwijnt met Claire naar buiten. Serge geeft een zwak excuus en niet kort daarna volgt Paul de twee vrouwen om uit te zoeken waar ze zijn gebleven.

Als hij eenmaal alleen buiten is gaat er een telefoon af in zijn zak, niet zijn eigen want die heeft een andere ringtone. Het blijkt de telefoon van zijn zoon te zijn die hij eerder die middag van Michels bureau had gepakt om een filmpje te bekijken. Michel wil graag zijn telefoon komen halen. Paul bekijkt nogmaals het filmpje waarin je ziet dat Michel en Rick, de zoon van Serge en Babette, een zwerver in elkaar slaan. Hij ziet dat Michel een voicemail heeft en beluisterd deze. Het is van zijn vrouw, Claire. Het luidt: 'Dag lieve jongen. Ik ben over een uurtje thuis. Papa en ik gaan om zeven uur naar het restaurant, en ik zorg wel dat we tot na twaalfen wegblijven. Dus vanavond moeten jullie het doen. Papa weet helemaal van niks en dat wil ik graag zo houden. Dag lieverd. Tot zo. Kusje.' Hebben zijn zoon en vrouw geheimen voor hem? De twijfels slaan toe.

Eindelijk wordt verteld wat 'de feiten zijn' en wat er is gebeurd met de kinderen. Het blijkt dat de kinderen, die onderweg waren naar huis na een schoolfeest, wilden pinnen. Maar er lag een zwerver in de hoek te slapen die ontzettend stonk. Nadat zij vriendelijk hadden gevraagd of de zwerver weg wilde gaan begon zij te schelden. De jongens kregen de slappe lach en begonnen het oude vuil dat langs de weg stond (een bureaustoel, een bureaulamp, lege vuilniszakken, een lege jerrycan) naar haar hoofd te gooien. Na de jerrycan volgt er een lucifer en een explosie. De zwerver is op slag dood. Een tijdje hierna zijn de beelden op televisie te zien bij 'Opsporing Verzocht'. Paul herkent zijn zoon en neefje meteen als de daders. Claire lijkt echter niks te merken en dit wilt Paul graag zo houden. De weken erna spreekt heel Nederland er schande van en er wordt ook dringend verzocht contact op te nemen met de politie als je iets weet over de daders.

Als Michel zijn telefoon komt ophalen vertelt hij zijn vader, na enige aarzeling, dat Rick en hij worden gechanteerd door Beau – de adoptiefzoon uit Burkina Faso van Serge en Babette – omdat Beau een scooter wilt kopen. Hij eist 3000 euro, anders zal hij de filmpjes die hij heeft van Rick en Michel op internet zetten waarin ze misdrijven begaan als zwervers in elkaar slaan en vervolgens aan de politie geven. Het filmpje van de zwerver bij de pinautomat staat al op internet. Claire belt Paul waar hij blijft, zij en Babette zijn weer in het restaurant en het hoofdgerecht is er al. Zodra Paul zegt dat hij met Michel buiten staat, staat Claire binnen no-time ook buiten. Hier komt Paul erachter dat Claire de hele gebeurtenis al sinds de avond van het voorval wist. Michel had haar gebeld om te vragen wat ze moesten doen. Zij had Paul er buiten willen houden, om Paul te beschermen.

Weer terug in het restaurant komt het gesprek eindelijk op de kinderen. Serge vertelt dat hij wilt aftreden als kandidaat en bekend wil maken dat hun zoons de daders zijn. Dit brengt een heftige discussie tot stand. Hoe Serge zich van alles toe-eigent, maar waar niemand het mee eens is. En dan wilt hij de persconferentie ook nog eens geven bij 'het-normale-mensen-café' waar Claire en Paul altijd komen.

Paul en Babette gaan alvast richting het café om de plek te bekijken en dingen af te spreken over de conferentie. Als Claire en Paul alleen zijn legt Claire alles uit. Alles was toneel. Ze had Michel tijdens het eten gebeld op de huistelefoon om hem een alibi te geven, eigenlijk was hij helemaal niet thuis. Ze had tegen Michel gezegd dat hij alles moest doen wat nodig was om te zorgen dat Beau zijn mond hield. Daarna zegt ze, Babette was hier ook van op de hoogte, dat zij vindt dat Paul zijn broer moet verwonden zodat de persconferentie niet door kan gaan. Paul twijfelt, maar hij zegt uiteindelijk: 'het is het verkeerde signaal als ik het doe'. Dus Claire gaat vast naar het café en Paul betaalt de rekening. Als hij bij het café aankomt wordt zijn broer in een ambulance weggevoerd en Claire loopt naar buiten met politieagenten, maar niet geboeid. Ze geeft hem een signaal dat hij naar huis moet gaan. Hij gaat naar

huis, delete het voicemail bericht van Claire voor Michel en wacht tot zijn zoon thuiskomt onder het bloed. Het is afgehandeld. Er is nog één obstakel dat het geluk in de weg staat. Midden in het boek komt er flashback waarin Paul hoort dat hij een erfelijke ziekte heeft, de naam wordt niet genoemd. Als Paul thuiskomt van het café zoekt hij de documenten waarin het vruchtwateronderzoek staat dat Claire heeft ondergaan voor Michel. Er wordt gesuggereerd dat Michel de ziekte van zijn vader heeft geërfd. In de volgende passages lees je hoe Beau wordt vermist en dat Serge de verkiezingen heeft verloren met een verminkt gezicht. Hij zal voortaan in ieder geval zijn mond houden, hij begrijpt dat hij sommige dingen beter binnen de familie kan houden.

Tijd

A. Het is een actueel verhaal. Dit leidt ik af uit het feit dat er wordt gesproken over George Bush als president van Amerika en de oorlog in Irak en dergelijke. Dit was een paar jaar terug en het verhaal zal zich dan ook hebben afgespeeld, hoewel de precieze datum niet genoemd wordt.

B. De verhaaltijd is één avond. Er zijn wel veel flashbacks, maar het eigenlijke verhaal in het hier en nu speelt zich tijdens een diner af. De leestijd bedroeg voor mij ongeveer 7 à 8 uur.

C. Een belangrijke vertraging is het moment dat Paul beschrijft hoe hij de beelden van 'Opsporing Verzocht' terug kijkt op de computer. Hij ziet iets wat hij bij de eerste keer kijken nog niet had gezien; een witte sportschoen. Dit betekende voor hem dat de kinderen zijn teruggekomen. Michel en Rick waren teruggekomen om met eigen ogen te zien wat ze hadden aangericht.

Dit is een belangrijke vertraging omdat er nieuwe informatie wordt gegeven. Het is denk ik ook één van de duidelijkste vertragingen van het boek, omdat er heel veel tekst gewijd wordt aan een klein detail.

Deze vertraging begint op pagina 151 en eindigt op pagina 155. "En bij de tweede keer kijken...of zouden imiteren."

Een andere belangrijke vertraging is het moment dat Claire het restaurant heeft verlaten en Paul haar achterna gaat. Eerst zoekt hij haar in damestoilet, maar dan hoort Paul sirenes. Hij weet genoeg en gaat richting het café. Daar ziet hij wat er is gebeurd; Serge wordt met de ambulance weggevoerd. Paul gaat naar huis.

Deze vertraging begint op pagina 286 en eindigt op pagina 289. "‘Claire?’... Ik draaide me om en liep weg."

Dit is een vertraging omdat elke stap die Paul doet wordt beschreven. Elke beweging die hij maakt staat er ook. Dit is lang niet overal in het boek zo en daarom valt dit stuk opeens op. Het verhaal wordt vertraagd en dit maakt het ook spannender.

D. Het laatste hoofdstuk is één grote versnelling. Na alle gebeurtenissen in het boek worden er een paar pagina's gewijd aan hoe het leven er daarna aan toe ging. Dit wordt helemaal niet uitgebreid beschreven, waardoor ik echt zo'n idee kreeg 'hup even snel die informatie erin'. Het verhaal springt van hak op de tak, om het maar zo te zeggen. Het gaat van Serge die de verkiezingen verloor, naar Serge die geopereerd werd, naar Serge die een baard laat staan en weer afscheert, naar Serge die geen aanklacht indient tegen zijn schoonzuster, naar Beau die vermist wordt en dit allemaal in één pagina.

Deze versnelling begint op pagina 294 en eindigt op pagina 295. "Serge verloor de verkiezingen...en een tv-optreden in Vermist."

Verder zijn er geen versnellingen als in dat het verhaal een paar maanden overslaat omdat het allemaal plaatsvindt op één avond. Het laatste hoofdstuk is het enige dat een paar maanden wordt beschreven in één pagina en daarom heb ik dit stuk als een versnelling gekozen.

E. Het boek zit vol met flashbacks. Het verhaal speelt zich uiteraard af in het restaurant en op één avond, maar om de gebeurtenissen te begrijpen moet je weten wat er voorafgaand is gebeurd.

De flashbacks zijn ook belangrijk om een goed beeld te krijgen over de verteller van het verhaal, zo kom je er in een

flashback achter dat hij een aandoening heeft waarvan de naam niet genoemd wordt en dit is cruciaal om het boek te begrijpen.

Deze flashback begint op pagina 176 en eindigt op pagina 201. "Toen ik nog werkte...zei ik."

Deze pagina's laten eigenlijk zien wat voor een persoon Paul is. In eerste instantie had ik een beeld van een normaal persoon, die opkijkt tegen zijn vrouw en een goede persoonlijkheid heeft. Naarmate er meer flashbacks komen wordt het steeds duidelijker dat Paul anders is dan ik in eerste instantie dacht. Paul heeft een aandoening en hij krijgt er medicijnen voor (later in het boek wordt duidelijk dat hij deze niet innam), en deze aandoening is erfelijk. In het einde van het boek wordt gesuggereerd dat Michel dit heeft geërfd. Paul heeft vaak agressieve gedachten naar zijn medemens, zo ook in de genoemde flashback als Paul met de rector praat:

"Ik kon hem doodslaan. Met mijn blote vuisten. Het zou een vies werkje worden, dat wel, maar niet viezer dan het schoonmaken van een stuk wild."

"Voor het doodslaan van een medemens kreeg je in Nederland een jaar of acht, schatte ik. Het stelde weinig voor. Met wat goed gedrag, het aanharken van de gevangenuintjes, stond je binnen vijf jaar weer op straat."

Zo krijg je bij elke flashback steeds meer een beeld bij Paul. Nu ik het boek gelezen heb kan ik alleen nog maar zeggen dat Paul gestoord is.

Ruimte

A. De gebeurtenissen die op het moment van vertellen plaatsvinden spelen zich af in het restaurant. Een restaurant die 'niet voor gewone mensen' is, maar chique en voor de elite.

De gebeurtenissen in de flashbacks spelen zich op allerlei verschillende plaatsen af, zoals Frankrijk, een pinhokje en in het huis van Paul, Michel en Claire.

B. Ik denk dat er twee belangenruimtes in het boek zijn. Het pinhokje waar de zwerver in wordt vermoord en het restaurant.

Het pinhokje zie ik als een belangenruimte omdat daar de gebeurtenis afspeelt waardoor het hele verhaal eigenlijk begint: de twee jongens die de zwerver vermoorden. Als de zwerver gewoon buiten had gelegen was er geen sprake geweest van doodslag waarschijnlijk, omdat Rick en Michel dan geen last van de zwerver hadden gehad. Dan waren ze er in een grote boog omheen gelopen. Maar ze moeten pinnen en in het pinhokje ligt iemand die ontzettend stinkt en ze hebben geen zin om ergens anders heen te gaan.

Een andere, en de meest logische belangenruimte is het restaurant. Dit is natuurlijk de plek waar het verhaal zich afspeelt en het restaurant biedt veel leesstof. Neem als voorbeeld de garant die elk stukje vlees of fruit met zijn pink aanwijst en er een verhaal van een halfuur bij verteld om te zeggen waar het trosje druiven vandaan komt. Of de andere gasten; de meneer met de baard en zijn veel jongere vriendin (wie later zijn dochter bleek te zijn), of de commotie als Serge Lohman binnenkomt. Het zijn allemaal details die meespelen in het verhaal.

Personages

A. en C.

Paul Lohman

Paul is de verteller van 'Het Diner', hij is de hoofdpersoon. Paul komt in eerste instantie over als een gewone man met een gelukkig gezin, hoewel ze geheimen hebben voor elkaar, maar geheimen staan geluk niet in de weg beredeneert Paul.

Al in de eerste regels wordt duidelijk dat hij een enorme afgunst tegenover zijn broer heeft. Nu ik het boek gelezen heb zal ik het betitelen als jaloezie. Door middel van flashbacks leer je Paul kennen, dit maakt hem een round

character, omdat naarmate het verhaal vordert je meer over hem te weten komt en je visie over hem verandert. In het volgende voorbeeld ligt er een hatelijke ondertoon. Er wordt niet gezegd dat Paul Serge niet uit kan staan, maar je merkt het wel:

“Hij belt natuurlijk niet zelf, dat laat hij zijn secretaresse of een van zijn naaste medewerkers doen. ‘Maak je geen zorgen,’ zei hij toen ik heb een paar dagen geleden aan de lijn had. ‘Ze kennen me daar, ik regel wel een tafeltje.’ Ik had alleen maar gevraagd of we elkaar nog zouden bellen voor het geval er geen plaats was, en waar we dan naartoe zouden kunnen gaan. Er klonk iets meewarigs door in zijn stem aan de andere kant van de lijn, ik kon bijna zién hoe hij zijn hoofd schudde.” (blz. 10)

“Er was één ding waar ik vanavond geen zin in had. Ik wilde er niet bij zijn wanneer Serge Lohman door de restauranthouder of dienstdoende gerant als een oude kennis zou worden begroet; hoe hij door de serveersters naar het mooiste tafeltje aan de tuinzijde zou worden begeleid, en hoe Serge zelf zou doen of het allemaal niks te betekenen had, dat hij diep in zijn hart altijd een gewone jongen was gebleven en zich daarom vooral op zijn gemak voelde tussen andere gewone mensen.” (blz. 10)

Paul was een geschiedenisleraar tot het uit de hand liep. Hij had ‘iets’ gezegd wat niet kon en moest naar de schoolpsycholoog. De psycholoog stelt al vrij snel vast dat hij een aandoening heeft, maar Paul vertelt enkel dat de naam van de aandoening Duits klonk en de achternaam was van de neuroloog die de aandoening had ontdekt. Dit schept veel ruimte tot fantasie, maar tegelijkertijd vind ik het storend omdat ik liever had gewild om exact te weten wat Paul mankeerde. Hij krijgt medicijnen hiervoor, maar op een gegeven moment stopt hij met deze innemen. In veel flashbacks is Paul gewelddadig, of heeft agressieve gedachten. Zo slaat hij de rector van Michels school in elkaar omdat ze een discussie hebben, dreigt hij de fietsenmaker in elkaar te slaan als hij vervelend doet en gooit een hete pan naar het hoofd van zijn broer, omdat Serge dingen zegt die Paul niet aanstaan. Ik kan enkel stellen dat Paul echt niet goed bij zijn hoofd is.

“In mijn herinnering was er een duidelijk gesis te horen toen ik de gloeiend hete handvatten van de pan vastpakte en de huid van mijn vingers verbrandde. Ik voelde geen pijn, althans niet op dat moment.

Babette gilte. Serge trok zijn hoofd nog naar achteren, maar de bodemrand van de pan raakte hem midden in zijn gezicht.” (blz. 221)

“‘Vuil, vies, stinkend varken,’ zei ik, voordat ik gelijktijdig mijn vuist in zijn gezicht en mijn knie in zijn onderbuik plantte.” (blz. 269)

Als Paul erachter komt dat Michel de zwerver heeft vermoord reageert hij heel koeltjes. Hij reageert niet als andere vaders, zoals hij zelf zegt. Hij grijnst terwijl Michel het vertelt en dat doet hij later weer als Michel vertelt hoe hij Beau ‘zijn mond heeft laten houden’. Dit is een uiterst vreemde reactie. Hij wordt ook niet boos op Michel, hij zegt dat het beter is als ze niets doen. Niemand weet dat Michel de dader is, behalve zij. Voor mij is Paul een man die een aandoening heeft, waardoor hij heel extreem kan reageren. Hij houdt veel van zijn vrouw en kijkt zelfs tegen haar op en hij houdt ook ontzettend veel van zijn zoon. Hij zal alles doen om hun geluk te beschermen. Hij is jaloers op zijn broer, hij gunt hem niets. Ik denk ook dat Paul enigszins onzeker is. Hij neemt het bijvoorbeeld persoonlijk op als Michel zegt ‘Waar is mama?’, dan denkt hij dat hij niet goed genoeg is.

Serge Lohman

Serge Lohman, de minister president kandidaat wie naar alle waarschijnlijkheid de verkiezingen zal winnen. Hij heeft een vrouw die hij naar de mening van Paul slecht behandeld, of beter gezegd: niet goed genoeg. Hij heeft twee zoons: een adoptiefzoon uit Burkina Faso en een ‘gewone’ zoon Rick.

Ik leer Serge kennen als een egocentrische zak, die alleen om zichzelf en zijn carrière geeft. Dit is hoe Paul hem doet

overkomen en ik moet zeggen dat ik het met hem eens ben. Serge doet schijnheilig zodra 'zijn achterban' in de buurt is en is de goedheid zelve, maar zodra de achterban weg is komt zijn ware aard naar boven: boers en onbeschoft. Als hij honger heeft zal hij nú eten, niks dat hem tegenhoudt.

“Het was in de eerste plaats de plaatsvervangende schaamte: de onverdraaglijke gedachte dat regeringsleiders over de hele wereld kennis zouden maken met de wezenloze aanwezigheid van mijn broer. Hoe hij ook in het Witte Huis en op het Elysée zijn tournedos in drie happen naar binnen zou werken omdat hij nu moest eten. De veelbetekende blikken die de regeringsleiders elkaar toe zouden werpen. ‘He’s from Holland,’ zouden ze zeggen – of alleen maar denken, wat nog erger was.” (blz. 243)

Toch doet hij in het einde van het boek totaal iets onverwachts. Hij is de enige die reageert op de situatie waarin hun zoons verkeren zoals je dat zou verwachten. Hij wilt ze aangeven bij de politie en dit pleit zeker voor hem. Hij wilt zijn carrière opgeven, maar dit doet hij toch uit eigenbelang. Hij doet het overkomen alsof hij doet wat juist is, maar hij wilt een schandaal voorkomen.

“Je brengt het als een daad van pure zelfopoffering: Serge Lohman, de ambitieuze politicus, onze nieuwe premier, geeft zijn politieke carrière op, omdat hij niet met een dergelijk geheim kan leven. Eigenlijk bedoelt hij niet een geheim, maar een schandaal. Het lijkt allemaal heel nobel, maar het is in feite puur egocentrisme.” (blz. 245)

In zekere zin – niet helemaal – is Serge een round character. In het begin wordt hij bestempeld als een zak, door zijn broer. Maar naarmate het verhaal vordert kom je erachter dat Paul ook niet helemaal goed is, dus moet je deze visie vertrouwen? En aangezien Serge als normaalste van de volwassenen reageert op de situatie waarin ze zich bevinden, zal ik niet helemaal zeggen dat het een egocentrische zak is. Ik zou zeggen dat het een rationeel, egocentrisch persoon is die het beste met zijn zoon voor heeft.

Claire Lohman

Claire, de vrouw van Paul. Ze doet lief en zorgzaam aan en ook intelligent; zo omschrijft Paul haar. Hij kijkt zelfs tegen haar op, omdat ze – naar Pauls mening – slimmer is dan hij. Ze is onbetwist een moeder die zielsveel van haar kind houdt, zoveel dat ze er alles voor over heeft. En daarmee bedoel ik ook echt alles.

Gedurende het diner redt Claire haar man vaak uit benarde situaties, denk aan vervelende, confronterende opmerkingen van haar zwager. Of ze zorgt ervoor dat Paul deze opmerkingen zelf niet maakt, door zijn woorden te verwoorden op haar manier. Ze blijft kalm, maar is niet op haar mondje gevallen. Ze heeft de perfecte timing voor haar opmerkingen en dit zorgt ervoor dat ze enigszins manipulatief kan zijn.

“Het gaat gewoon over het gemak waarmee jij je alles van ons toe-eigent. Dat is wat Paul bedoelt.” (blz. 250)

“‘Babette,’ zei Claire en ze stak haar hand naar haar uit. ‘Lieverd...’

Eclairs timing was perfect. Ik grijnsde – in bewondering voor mijn vrouw.

Maar aan het eind komt de lezer er pas achter wat voor een vlees Claire echt in de kuip heeft. Zodra Babette en Serge het restaurant verlaten hebben, zegt ze tegen haar man dat hij iets moet doen om de persconferentie de volgende dag te voorkomen. Hij moet zijn broer verwonden. Paul weigert dit echter en Claire besluit het zelf te doen, ze verminkt Serge en hij zal de littekens zijn hele leven met zich mee moeten dragen. Ze heeft ook tegen haar zoon gezegd dat hij Beau tot reden moet brengen, en als dat niet lukt dat hij dan moet doen wat hem het beste lijkt. Ze heeft een heel plot in elkaar gezet en het heeft nog gewerkt ook. Dit maakt haar in ieder geval een round character omdat je in het einde van boek erachter komt dat ze toch heel anders blijkt te zijn dan je zal verwachten. Ze maakt een verandering door. Is het de liefde voor haar zoon die haar dit heeft doen besluiten?

Babette Lohman

Babette is voor mij een nietszeggend, flat character die geen toegevoegde waarde heeft waar dan ook. Ze is erbij, ze huilt, ze zegt iets, maar niets noemenswaardig. Dit maakt haar voor mij één van de minst interessante personages. Babette is de vrouw van Serge. Ik vind het moeilijk om karaktereigenschappen aan haar toe te kennen, omdat deze niet heel duidelijk naar boven komen. Ze heeft het erg moeilijk met de situatie waarin ze zich bevindt en je kan ook niet zeggen dat ze gelukkig getrouwd is, dus dit leidt meerdere keren tot huilbuien (hoewel Serge de overgang de schuld geeft). Maar Babette is niet achterlijk, ze wilt er hoe dan ook voor zorgen dat de toekomst van haar zoon niet verwoest wordt door haar man. Ze zit samen met Claire in het complot om haar man te verwonden zodat de persconferentie niet door kan gaan.

Ik denk dat het meeste wat over Babette gezegd wordt in het boek als karakter in de volgende passage staat:

“Claire haalt diep adem. ‘Ik heb tegen haar gezegd dat jij iets zou doen. Dat jij iets zou doen waardoor die persconferentie niet door zou gaan.’

‘En Babette vindt dat prima?’

‘Ze wilt dat Serge de verkiezingen wint. Maar wat Babette nog het meest heeft gekwetst is dat hij het haar pas in de auto hiernaartoe heeft verteld. Zodat ze geen tijd meer had om die onzin uit zijn hoofd te praten.’

‘Maar hier aan tafel zei ze nog-’

‘Babette is slim, Paul. Het mag later nooit zo zijn dat Serge iets gaat vermoeden. Misschien dat Babette straks, als ze de vrouw is van de minister-president, pannetjes soep gaat uitdelen in een opvangcentrum voor daklozen. Maar om één dakloze geeft zij net zo weinig als jij en ik.’” (blz. 281- 282)

Michel Lohman

Michel is de zoon van Claire en Paul en heeft naar alle waarschijnlijkheid de aandoening van zijn vader geërfd. Hij vertoont agressief gedrag en geniet hiervan, dit is duidelijk te merken in de manier hoe hij erover vertelt – het doet hem niets -, hij heeft geen last van zijn geweten en hij lacht terwijl hij mensen in elkaar slaat. Hij neemt een leidende positie in ten opzichte van zijn neefjes en haalt ze over dingen te doen, dit is te zien op filmpjes die Paul bekijkt op Michels telefoon. Het is een flat character, hij verandert niet gedurende het verhaal. Hij toont ook geen berouw voor wat er met de zwerver gebeurd is, dit geeft bij mij een beeld dat Michel geen goed mens is.

“Michel had andere dingen aan zijn hoofd dan de verbrande dakloze in het pinhokje.” (blz. 237)

“(…), terwijl het lichaam zelf amper bewoog: het waren de houding en de bewegingen van... van een roofdier, schoot het plotseling door me heen zonder dat ik de gedachte tegen had kunnen houden.” (blz. 123)

“Michel was de leider van de twee, Michel deelde de lakens uit.” (blz. 163)

Rick Lohman

Rick is de zoon van Serge en Babette en komt bijna niet in het verhaal voor, maar heeft toch een cruciale rol en is daarom waard om te vermelden. Rick loopt erg achter zijn neefje Michel aan, en heeft ontzettend last van zijn geweten na het ongeluk met de zwerver, dit naar zeggen van Babette en Serge. Hij zou niet met het geheim kunnen leven dat hij iemand heeft vermoord, volgens Serge, en speelt ook mee met de reden waarom Serge aangifte wilt doen.

“Rick was het volgzame watje.” (blz. 163)

Beau Faso

Beau is de adoptiezoon van Serge en Babette en is afkomstig uit Burkina-Faso. Hij is erg schijnheilig naar mijn mening. Volgens zijn ouders kan hij niks verkeerd doen en is hij perfect, maar ondertussen chanteert hij zijn broer en neef. Paul zegt ook dat hij zijn anders-zijn uitbuit tegenover zijn adoptieouders, -broer en -neef. Er valt verder weinig

te vermelden over Beau, omdat hij geen grote rol heeft in het boek, maar toch een hoofdpersoon is. Het is dan ook een flat character, de karaktereigenschappen worden niet heel duidelijk beschreven. Het enige is dat hij zich niet kan identificeren met Nederlanders, maar ook niet met Afrikanen en daarom is hij zich een Afro-Amerikaanse stijl aan gaan meten.

“Op dat gemaakt populaire toontje van hem, had ik er bijna aan toegevoegd.” (blz. 168)

Vertelwijze

Het verhaal wordt verteld door de ogen van Paul Lohman en is in de ik-vorm geschreven. De onvoltooide verleden tijd wordt voornamelijk gebruikt:

“Ik zei niets.” (blz. 125)

Vaak doet de manier van schrijven aan non-fictie denken, omdat Koch bijvoorbeeld zegt: “ik ga niet zeggen welk restaurant, want dan zit her de volgende keer waarschijnlijk vol met mensen die komen kijken of wij er ook weer zitten”. (blz. 9) Dit komt vaker dan één keer voor en ik stoorde me hier ontzettend aan. Voor mij is fictie prima; ik vond het alleen maar vervelend dat ik niet het restaurant wist, dat ik niet de naam van de aandoening wist et cetera. Wel grappig om te realiseren is dat blijkbaar al die namen er helemaal niet toe doen, want het verhaal kan ook makkelijk zonder al die begrippen en namen.

Structuur

A. Het boek is niet chronologisch verteld. Er zijn veel flashbacks. Deze flashbacks zorgen ervoor dat er langzaam maar zeker informatie wordt onthuld, waardoor het verhaal spannend en aantrekkelijk blijft om te lezen. Als je deze informatie al had geweten was die spanning er niet geweest, dus ik vind het positief dat er gebruik gemaakt wordt van flashbacks.

Het boek is ingedeeld in vijf delen: aperitief (H 1-7) , voorgerecht (H 8-15) , hoofdgerecht (H 16-35) , nagerecht (H 36-39), digestief (H 40- 45) en fooi (H 46). 'Foi' moet gezien worden als een epiloog. De rest spreekt eigenlijk voor zich en doet ook meteen denken aan een indeling van het verhaal. De belangrijkste dingen worden inderdaad tijdens het 'hoofdgerecht' verteld.

B. De toon van het boek wordt meteen gezet in de eerste pagina's. Pauls haat naar Serge en toprestaurants. Veel ironie die om de hoek komt kijken, dus je weet wat je kunt verwachten voor de rest van het boek. In het begin worden er vooral gaten gecreëerd die later in het boek opgevuld moeten worden. Dit maakt je nieuwsgierig en zorgt ervoor dat je graag door wilt lezen.

C. Het einde is gesloten. Dit komt door het epiloog. In het epiloog, die vind een tijd na het verhaal plaats, worden alle gaten opgevuld die er nog waren. Alles wordt beantwoord. Persoonlijk vind ik dit heel prettig – ik vind een open einde echt verschrikkelijk –, want ik vind het nou eenmaal heerlijk als alles beantwoord is. Ik heb een verhaal gelezen en als ik daar geen einde bij krijg, heb ik een heel onbevredigd gevoel. Dan voel ik me gebruikt, een verhaal zonder einde is geen verhaal. Dan zit er een lege plek in, die je eventueel zelf kunt opvullen, maar het is niet af. Daarom vond ik het epiloog ook fijn, alles werd beantwoord.

3. Motieven, thema, titel en motto

Motieven

Een terugkerend motief is onder andere de overpeinzingen die elke ouder heeft. Zo door het verhaal heen kun je behoorlijk wat overpeinzingen mee krijgen. Serge valt het zwaar dat hij zich eventueel uit de politiek terug moet

trekken, Babette kan het niet hebben dat Serge zich terug wilt trekken, tussen Claire en Paul barst het van de geheimen en dan heb je nog de kwestie van het vruchtwateronderzoek. De overpeinzingen zijn het hele boek aanwezig en niet alleen bij de ik-persoon. Ik denk dat dit één van de belangrijkste motieven is, omdat het ook veel verband houdt met de hoofdthematiek

“Mijn zoon keek mij aan. Zijn eerlijke ogen. Onbevangen, zou je zijn blik het best kunnen omschrijven. Papa weet helemaal van niks.”

Ook loyaliteit ten opzichte van je familie is een motief. Iedereen gaat daar op een andere manier mee om, maar hoever gaat iedereen om hun zoons uit de gevangenis te houden? Of moeten ze hen juist aangeven? De loyaliteit van ouders ten opzichte van hun kind speelt een belangrijke rol en elke ouder zou denken 'wat had ik gedaan in zo'n situatie?'.

“Ja. Daarom wil ik ook met zijn vieren praten. Het gaat ons alle vier aan. Het zijn onze kinderen.” (blz. 150)

Zelfs eten en de gerant die daarbij hoort is een motief. Niet een motief die verband houdt met de hoofdthematiek, maar het is wel een motief. Elk gerecht wordt het eten gebracht, wordt er gespot met de belachelijkheid van de etiquette in chique restaurants en komt de gerant die met zijn pink naar het eten wijst en er een verhaal bij vertelt. Dit is erg grappig en des te vaker het gebeurt, des te leuker het wordt.

“'De lamszwezerik is gemarineerd in Sardijnse olie met rucola,' zei de gerant die ondertussen bij Claires bord was aangeland en met zijn pink twee minuscule stukjes vlees aanwees. 'De zontomaatjes komen uit Bulgarije.'” (blz. 49)

Thema

Het morele dilemma waarin ouders terecht komen als hun kind een misdrijf heeft begaan.

Titelverklaring

Het verhaal speelt zich af tijdens een diner in een chique restaurant. Dat is eigenlijk de enige verklaring die er te geven is. Tijdens dit diner wordt beslist over de levens van mensen, letterlijk en figuurlijk. 'Het diner' zal in de geheugens gegrift staan van de hoofdrolspelers.

Motto

NICE GUY EDDIE

C´ mon throw in a buck

MR PINK

Uh-huh. I don't tip.

NICE GUY EDDIE

Whaddaya mean, you don't tip?

MR PINK

I don't believe in it.

Quentin Tarantino

Reservoir Dogs

Het is de vraag of in 'Het Diner' moreel juist of onjuist gedrag wordt getoond. Films van Quentin Tarantino wijzen vaak op moreel onjuist gedrag. Zijn films zijn gewelddadig, maar er is geen zinloos geweld. Geweld hoort bij het leven, het is een gegeven. Net zoals ademen of eten; geweld is er gewoon. Ook verraad is een terugkerend thema in de films True Romance en Pulp Fiction van Tarantino, maar ook Reservoir Dogs. Opvallend is dat in Inglorious Bastards het verraad eindigt in een café. Er zijn verschillende links te leggen met het werk van Tarantino en het boek

en ik weet niet goed welke de schrijver bedoelt. Maar dit is wat ik een logische redenatie achter het motto vind.

4. Persoonlijke mening

Mooiste gedeelte

"In mijn hotelkamer belde ik Claire. Ik probeerde mijn stem normaal te laten klinken.

'Wat is er?' zei Claire meteen. 'Gaat het wel goed met je?'

'Hoe is het met Michel?'

'Goed. Hij heeft een olifant gekleed op de crèche. Maar misschien moet hij je dat zelf maar vertellen. Michel, dit is papa aan de telefoon...'

Nee, wilde ik zeggen. Nee.

'Papa...'

'Dag lieverd. Wat hoor ik nou van mama? Heb je een olifant gemaakt?'

'Papa?'

Ik moest wat zeggen. Maar er kwam niks.

'Ben je verkouden, papa?'

Ik vind dit een ontroerend gedeelte en ik heb er verschillende redenen voor. Allereerst ben ik gevoelig voor de vader-kind relatie. Ik krijg bijna tranen in mijn ogen als Paul zegt: 'Wat hoor ik nou van mama? Heb je een olifant gemaakt?'. Het lijkt me zo moeilijk om als vader zo ver weg te zijn van je kinderen, niet in de mogelijkheid dichterbij te komen of om ze even te zien en dan alsnog de stem van je zontje te horen aan de andere kant van de telefoon die moet vertellen dat hij die dag een olifant heeft gekleed tijdens de les. Dat lijkt me op zijn zachtst gezegd verschrikkelijk.

Opmerkelijk vind ik ook hoe gevoelig kinderen zijn voor de emoties van hun ouders. Papa reageert niet normaal, want hij staat op het punt om te gaan huilen. Michel vangt zo iets op, maar hij associeert het met verkouden zijn.

Vergelijkbare boeken

Ik heb de boeken niet zelf gelezen, maar naar zeggen van Herman Koch speelt in zijn boeken 'Odessa Star' en 'Red ons, Maria Montanelli' onderdrukte agressie ook een grote rol. In de laatste genoemde wordt er een gehandicapt kind mishandeld. Koch: "Agressie interesseert me. Nu gaat u natuurlijk vragen of ik zelf de hele tijd zin heb om mensen op hun gezicht te slaan, maar dat valt mee. Ik heb een driftige natuur, maar meestal houd ik me in. Dat is ook belangrijk, zeker als er kinderen bij zijn. Een van de ergste dingen die een kind kan overkomen is dat het ziet dat zijn ouders zichzelf niet in de hand hebben. Dat werkt enorm door."

Mening

'Het Diner' vond ik zonder twijfel een goed boek. Het is het eerste boek dat ik in zes jaar (!) zonder mezelf geweld aan te doen heb uitgelezen. Wat ik belangrijk vond was de manier van schrijven: geen moeilijke woorden, waardoor het boek makkelijk las. Herman Koch schrijft zoals dingen gebeuren, geen poespas, geen moeilijke woorden: als Paul opzij kijkt, kijkt hij opzij en zo staat het er ook. Heerlijk vind ik dat. Boeiend om te lezen vond ik ook hoe Paul overal zijn mening bij geeft, zijn eigen interpretatie van alles dat gebeurt. Zelfs van elk persoon.

"Ik keek naar de rector. Deze fluim, die in de opwarming van de aarde en de totale uitbanning van alle oorlog en onrecht geloofde, hing zeer waarschijnlijk ook de overtuiging aan dat je verkrachters en seriemoordenaars kon genezen; dat je ze na jaren leuteren met een psychiater weer de eerste voorzichtige stappen terug in de maatschappij kon laten zetten".

Voordat ik er erg in had, had ik zomaar tachtig pagina's gelezen. Dus ik ben blij dat ik blijkbaar boeken ook leuk kan vinden, dat lezen niet alleen een vervelende bezigheid hoeft te zijn.

Maar goed, laten we het over de inhoud hebben. Doordat je in eerste instantie niet weet wat er met de kinderen is gebeurd ben je constant benieuwd naar het moment waarop het wordt uitgelegd. En ook nadat je dat weet dringen er genoeg nieuwe vragen op om je nieuwsgierig te houden. Door de structuur van het boek wordt je constant in het donker gelaten, maar de flashbacks geven langzaam maar zeker antwoord op je vragen. Ik vind het dan ook raar dat een boek van 300 pagina's zich eigenlijk afspeelt gedurende één diner. Ik weet nog dat toen ik boek leende bij de bieb, ik het zo leuk vond dat het boek was opgedeeld in delen als in 'hoofdgerecht' en 'digestief' en dergelijke. Zoiets spreekt mij aan, door zoiets springt het boek eruit in vergelijking met andere boeken.

De personages zijn geen personages waarmee je je kan identificeren, maar dit geeft niet. Het is fascinerend hoe je de personages anders gaat zien naarmate het verhaal vordert. Paul is eigenlijk niet die leuke vader, het is een man met psychopathische trekjes. Zoiets heb je pas door als het boek uit is. Je gaat over het verhaal nadenken, over de opbouw, over hoe subtiel alles aan je voorbij is gegaan. En dan komt het besef hoe alles in elkaar zit. Er valt niet te voorspellen hoe het boek zal gaan. Elke keer komt er een plotwending of een totaal onverwachte zet. Mede hierdoor blijft het boek constant fascinerend. In één woord: geniaal.